

על הזכות המיוחדת

159. במקום שהסמכות המחוקקת והסמכות המבצעת נתונות ביד אנשים שונים (וזה דינו בכל שלטון-יחיד מתון ובכל ממשל בעל מבנה נכון), שם דורשת טובת החברה שכמה דברים יהיו נתונים לראות-עיניו של מי שהסמכות המבצעת בידו. כי המחוקקים אי-אפשר להם לחזות מראש ולדאוג בעזרת חוקים לכל מה שעשוי להועיל לעדה; ועל כן, המוציא-לפעול של החוקים, אשר בידו השלטון, לו גם הזכות, בתוקף החוק הטבעי המשותף לכל, להשתמש בו לטובת החברה, במקרים רבים שביחס אליהם לא קבעו חוקי המדינה הוראות, עד אותה שעה שאפשר יהא לכנס באורח נאות את הרשות המחוקקת על מנת שתקבע אותן. יש דברים רבים שהחוק אי-אפשר לו בשום פנים לקבוע אותם, ודברים אלו מן ההכרח להשאירם לראות-עיניו של מי שהסמכות המבצעת בידו, על מנת שיסדר אותם כפי שידרשו טובת הציבור ותועלתו. יתר על כן, במקרים מסויימים מן הראוי שאף החוקים יפנו את מקומם לסמכות המבצעת, או נכון מזה: לחוק-הממשל הטבעי והיסודי, האומר שככל האפשר יש לשמור על כל בני החברה. כי במקרים רבים עלול קיום קפדני וחמור של החוקים לגרום נזק (כגון האיסור להרוס את ביתו של אדם חף מפשע על מנת לעצור את האש שאחזה

בבית הסמוך לו; ויש ועל-ידי מעשה הראוי לשכר ולמחילה
 נבשל אדם מבחינת החוק, שאינו מבחין בין איש לרעהו. על
 כן מן הראוי שבמקרים רבים תהא נתונה ביד השליט הסמכות
 להמתיק את חומרת החוק ולמחול לעבריינים מסויימים; כי
 הואיל ותכלית הממשל היא לשמור ככל האפשר על כל בני
 החברה, יש לחוס גם על האשמים, כשאינ בכך משום נזק
 לחפים מפשע.

160. סמכות זו לפעול לטובת הציבור לפי שיקול-דעתו
 של אדם, ללא הוראת החוק ולפעמים אף בניגוד אליו, היא
 הקרויה זכות מיוחדת (prerogative). כי יש צורות ממשל
 ששם אין הרשות המחוקקת מתמדת בכל עת בקיומה, וברגיל
 רבת-אנשים היא יתר על המידה, ומתוך כך גם איטית מכפי
 מידת הזריזות הדרושה לביצוע; וכן מן הנמנע לחזות מראש
 ומתוך כך לדאוג בעזרת חוקים לכל המקרים והצרכים העלולים
 להטריד את הציבור, או לחוקק חוקים שלא יגרמו נזק אם
 יבוצעו ברוב חומרה בכל מקרה וביחס לכל מי שייתקל בהם;
 ועל כן ניתן החופש ביד הרשות המבצעת לעשות כראות-
 עיניה דברים רבים שאין החוקים קובעים אותם.

161. כוח-סמכות זה, כשמשתמשים בו לתועלת העדה
 ובהתאם לתפקידי הממשל ולתכליותיו, הריהו זכות מיוחדת
 בלתי-מוטלת בספק, ולעולם אין מערערים עליו. כי רק לעתים
 רחוקות מאד מדקדקים בני העם בנקודה זו (אז, אפשר, אינם
 מדקדקים בה לעולם), ואינם מערערים על הזכות המיוחדת
 כל זמן שבעל זכות זו משתמש בה שימוש מניח את הדעת
 לשם המטרה שלשמה נועדה, כלומר לטובת העם, ולא לשם
 היפוכה הגלוי, אולם, אם מתעוררים חילוקי-דעות בין הרשות
 המבצעת והעם בנוגע לדבר-מה שרשות זו תובעת אותו
 לעצמה כזכותה המיוחדת, הרי מגמתו של השימוש בזכות-